Sortland kommune

Kommunedelplan Oppvekst 2026 - 2032

Forslag til planprogram

Dato:
Revisjonsdato:
Vedtaksdato:

Innhold

Sortland kommune (2026–2032) 3
1. Formål med planen 3
2. Planprosess, organisering og fremdrift 4
3. Rammer og føringer for arbeidet 6
4. Nasjonale føringer 6
5. Regionale føringer 6
6. Lokale føringer 6
7. Medvirkning 7
8. Samskaping 8
9. Kunnskapsgrunnlag 8

Sortland kommune (2026–2032)

1. Formål med planen

Kommunestyret vedtok 13. februar 2025 *Kommunal planstrategi 2024–2028*. Planstrategien fastslår at det skal utarbeides en ny **kommunedelplan for Oppvekst**. Planen skal følge prosesskravene for kommunedelplaner slik de kommer frem av plan- og bygningsloven.

Kommunedelplan for Oppvekst skal bidra til en felles forståelse av oppvekstvilkårene for barn og unge i Sortland kommune, inkludert utfordringsbildet i sektoren. Planen skal inneholde en handlingsdel som viser konkrete tiltak og prioriteringer.

De aller fleste barn og ungdommer som vokser opp i Sortland kommune opplever en oppvekst med gode og stabile familieforhold, en trygg og utviklende deltakelse i barnehage og skole med gode vennskap og mulighet for å delta i varierte fritidsaktiviteter sammen med andre. Tjenestene i oppvekstsektoren har engasjerte ledere og ansatte som samarbeider om å gi barn og unge et så kvalitativt og godt tilbud som mulig i sine lokalmiljø. Barn og unge som vokser opp i Sortland kommune i nåtid har mange muligheter, men også flere utfordringer enn tidligere:

- Barndommen digitaliseres svært tidlig, og er preget av algoritmene på sosiale medier og internett. Algoritmene er konstruert for å stimulere vedvarende bruk. Påvirkningen på våre barn og unge er massiv.
- Tiden til frilek, fysisk aktivitet og analogt sosialt samvær med andre fortrenges i økende grad av tid brukt på digitale flater. Dette gir konsekvenser for både den fysiske utviklingen og psykiske helsen til barn og unge.
- Barn og unges motivasjon for læringsarbeid i skolen har vist en negativ utvikling over år, sammen med grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning.
- Individfokuset er økende, noe som gjør kollektive prosesser i fellesskapet krevende i våre skoler og barnehager.
- Andelen unge som opplever utenforskap øker. Ujevn eller manglende deltakelse i skoleløpet gjør det vanskelig for en økende andel av våre unge å komme ut i videregående opplæring eller arbeid.
- Antallet bekymringsmeldinger til barneverntjenesten øker, og en økende andel av bekymringsmeldingene har en høy alvorlighetsgrad.

Kommunedelplan for Oppvekst skal:

- følge opp målene i kommuneplanens samfunnsdel og nasjonale føringer
- sikre strategisk styring, prioriteringer og tydelig retning for oppvekstsektoren
- bidra til en helhetlig, bærekraftig og samordnet utvikling av barnehage-, skole- og de tverrsektorielle støttesystemene rundt barn og unge
- synliggjøre tverrsektorielt samarbeid for å styrke forebygging, tidlig innsats og inkluderende praksis gjennom hele oppvekstløpet
- tydeliggjøre mål og strategier for å sikre trygge, inkluderende, fellesskapende og læringsfremmende oppvekstmiljøer for alle barn og unge i Sortland

- sette retning for en praksis i våre barnehager og skoler med større forståelse og rom for lek, samarbeid og praktisk, aktiv læring
- sette retning for et arbeid i barneverntjenesten som vektlegger kompetent og tidlig innsats, blant annet rettet mot sped- og småbarn og god dialog med foresatte fra andre oppdragerkulturer.
- sikre at barn, foresatte, ansatte, folkevalgte og samarbeidspartnere får medvirke i utviklingen av planen
- synliggjøre, samt prioritere nødvendige fysiske og kompetanserelaterte tiltak og investeringer for å nå sektorens målsettinger i perioden

Planen skal omfatte:
- Barnehage
- Grunnskole
- SFO
- Barneverntjenesten - kommunal del og samarbeid i Vesterålen
- Tverrfaglig samhandling i og rundt *Laget rundt barnet*

Kommunedelplanen for Oppvekst skal sees i sammenheng med *Kommunedelplan for Helse og omsorg, Kommunedelplan for Idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser* og øvrige tverrsektorielle planer som temaplanene *Forebyggende plan for arbeid med barn og unge* og *Ruspolitisk handlingsplan*.

Folkehelseperspektivet og **FNs bærekraftmål** om god helse og livskvalitet, god og inkluderende utdanning og samarbeid for å nå målene, skal ligge til grunn for kommunedelplanen for Oppvekst, og komme til syne i mål og tiltak for arbeidet i sektoren. Folkehelseperspektivet og bærekraftmålene skal også fungere som et lim i det tverrsektorielle samarbeidet, og bli synlig i valg av tverrsektorielle mål og tiltak.

2. Planprosess, organisering og fremdrift

Arbeidet kjennetegnes og organiseres som et prosjekt:

Prosjekteier:
Kommunalsjef Oppvekst

Prosjektleder:
Assisterende kommunalsjef Oppvekst

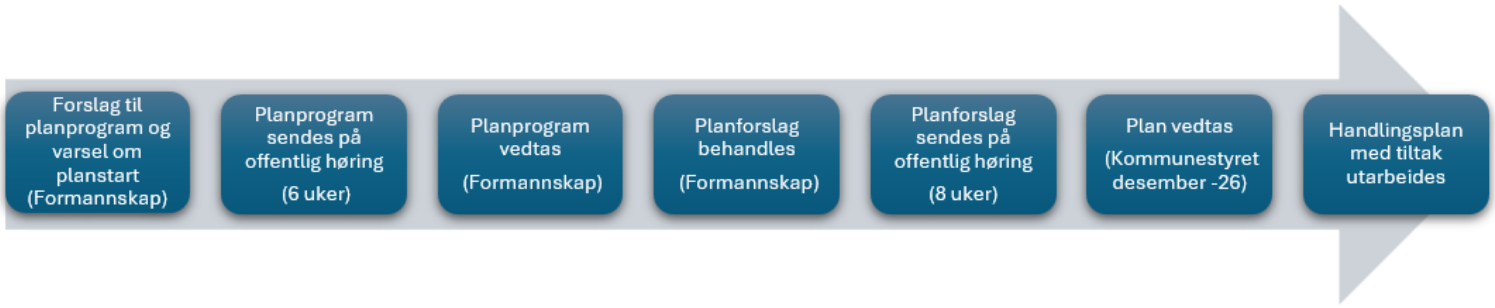
Styringsgruppe:
Formannskapet

Arbeidsgruppe:
- Prosjekteier (1)
- Enhetsledere: enhetsleder barnehage (1), enhetsleder skole (1), enhetsleder BV (1), enhetsleder Voksenopplæring/Integrering(1)
- Prosjektleder (1)

Redaksjon

- Prosjektleder, representanter for barnehage- og skoleeier (3)

Figur som viser planprosessen

Tidslinje for prosess

Aktivitet	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Utarbeide planprogram	X											
Varsel om planoppstart og planprogram på høring		X	X									
Behandle høringsinnspill / fastsette planprogram				X								
Arbeid med planforslag					X	X	X	X				
Planforslag på høring									X	X		
Behandle høringsinnspill											X	
Vedtak av kommunedelplan											X	X

Det tas forbehold om justeringer ved behov.

3. Rammer og føringer for arbeidet

Planen skal utarbeides innenfor rammene av:

- § 3-1 Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven (første ledd bokstav a, e og f, samt § 3-1 andre ledd)
- § 4-1 Planprogram
- § 11-1 Kommuneplan (tredje ledd)
- § 11-2 Kommuneplanens samfunnsdel (tredje ledd)
- § 11-4 Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan og handlingsdel (første ledd)
- Lov om Grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa inkl. forskrifter
- Lov om barnehager
- Lov om barnevern
- FNs Barnekonvensjon
- Lov om folkehelsearbeid
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker
- Lov om likestilling og forbud mot diskriminering
- Lov om behandling av personopplysninger

4. Nasjonale føringer

- Overordnet del av læreplanen LK20 – verdier og prinsipper
- Rammeplan for barnehagen
- Rammeplan for SFO
- Kvalitetsutviklingsstrategi for barnehage og skole
- Kompetansestrategi for kommunal sektor
- NOU 2023:21 *Tid for inkludering*
- NOU 2024:20 *Det digitale (i) livet*
- Meld.St. 34: *En mer praktisk skole*
- NOU 2022:13 *Med videre betydning – Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole*
- Barnevernsreformen – *Tidlig innsats og forebygging*
- Folkehelsemeldingen

5. Regionale føringer

- Samarbeidsavtaler i Vesterålen (PPD, barnevern, helsetjenester, overgang skole–VGS)
- Regional kompetansestrategi for oppvekst i Nordland

6. Lokale føringer

- Kommuneplanens Samfunnsdel Sortland kommune 2025

- Kommunal planstrategi 2024–2028
- Folkehelseoversikt 2025
- Kvalitetsmelding 2025 for barnehage og skole
- Strategisk kompetanseplan Oppvekst
- Kvalitetsmelding for Barneverntjenesten 2025
- «Trygt og godt miljø» – lokale planer for barnehage og skole
- Fritidsstrategi / inkludering
- Forebyggende plan for arbeid med barn og unge
- Ruspolitisk handlingsplan
- Frivilligmelding 2025

7. Medvirkning

Med utgangspunkt i prosjektorganiseringen, skal medvirkningsprosessene sikre at barn, foresatte, ansatte, politikere og samarbeidspartnere opplever reell medvirkning i utarbeiding av ny kommunedelplan Oppvekst.

Formålet med medvirkning er i tillegg til å sikre at den blir demokratisk forankret, også er kunnskapsbasert og treffsikker. Gjennom samskaping med de ulike berørte gruppene, får kommunen tilgang til lokal innsikt, erfaringer og behov som ellers ikke ville kommet fram, samt rom for å finne nye løsninger på noen av sektorens utfordringsområder. I tillegg oppfyller kommunen lovpålagte krav om medvirkning, særlig for grupper som kan ha utfordringer med å delta uten tilrettelegging. Til sammen bidrar dette til bedre vurderinger, og en plan som søker å dempe sårbarhetsfaktorer og styrke beskyttelsesfaktorer i lokalsamfunnet.

Funksjoner, råd og utvalg som medvirker:

- Plangruppe Laget rundt barnet – tverrfaglig sammensatt gruppe
- Barn og unges representant
- Ungdomsråd
- Råd for mennesker med funksjonsvariasjoner
- Eldreråd (overganger/folkehelse)
- Folkehelsekoordinator
- Formannskapet
- Samarbeidsutvalg og FAU
- Fagforeninger ved HTV Utdanningsforbundet, HTV Fagforbundet og HTV Skolelederforbundet
- Enhetsledermøte: styrere, skoleledere og barnevernledere
- Rektor VGS
- NAV Nordland brukerråd
- Orientering i kommunedirektørens ledergruppe
- Lista er ikke uttømmende

Vi vil legge til rette for medvirkning ved at:

- Barn og unge inviteres til dialog om oppvekstvilkårene gjennom samlinger våren og høsten -26 for elevråd og ungdomsråd i kommunen
- FAU- og SU representantene inviteres til dialog gjennom FAU-nettverket i kommunen.
- Skoleledere og barnehagestyrere får medvirke i planarbeidet i kommunale møter, vår og høst -26

- Tverrsektorielt sammensatt *Plangruppe Laget rundt barnet* medvirker gjennom sine møter.
- Funksjoner, råd og utvalg får medvirke gjennom informasjon, dialog og høring.
- Digital informasjon om arbeid med kommunedelplanen og mulighet for innspill gis på kommunens nettsider mens planen er under arbeid.

Planen skal utarbeides etter prosesskravene for kommunedelplan slik de går frem av plan- og bygningsloven. Dette betyr:

- Høring og offentlig ettersyn av planprogram
- Politisk fastsetting av planprogram.
- Høring og offentlig ettersyn av planforslaget
- Politisk sluttbehandling av planforslaget.

I tillegg legges det opp til regelmessige arbeidsmøter og informasjonsmøter i både styringsgruppa og arbeidsgruppa. Funksjoner, råd og utvalg vil bli involvert ved behov. Samtlige vil få både planprogram og planforslag tilsendt på høring med en romslig frist (8 uker) for å gi høringsuttalelse. Samtlige høringsuttalelser vil bli forelagt formannskapet til politisk behandling.

8. Samskaping

Planen skal bidra til at kommunens helhetlige virksomhetsstyring innen oppvekst imøtekommer forventningene til kommunen som skole- og barnehagemyndighet, tjenesteyter, veileder, tilrettelegger og samarbeidspartner for barn, unge og deres familier. Dette skjer i samspill med foresatte, ansatte, frivillig sektor, lag og foreninger samt øvrige offentlige og private aktører.

Oppvekstsektoren er tett sammenvevd med øvrige kommunale sektorer og lokalsamfunnet ellers. Hvordan kommunen med sine aktører møter barn, unge og familier er et sentralt premiss for trivsel, mestring, inkludering og livslang læring. Det er derfor nødvendig å se helheten i kommunens virksomhetsstyring og tjenesteutvikling på oppvekstområdet.

I denne sammenhengen setter vi opp samskaping som ei ledestjerne for arbeidsformen som skal føre til utvikling av oppvekstsektoren. Samskaping innebærer likeverdige samarbeid mellom kommunen, brukere og samarbeidspartnere, der kunnskap, erfaringer og ressurser deles for å nå felles mål. Dette er særlig aktuelt i arbeidet med å løse de sektorovergripende utfordringene. Arbeid med og styrking av folkehelseperspektivet er eksempel på sektorovergripende oppgaver. Samskaping forutsetter vilje til å supplere kommunens tradisjonelle myndighets- og tjenesteyterrolle med nye samarbeidsformer, innenfor gjeldende lov- og regelverk, for å sikre gode og bærekraftige oppvekstmiljøer.

9. Kunnskapsgrunnlag

I Sortland kommuneplans Samfunnsdel 2025-2037 lyder mål for Mestring, trivsel og læring hele livet: « ***I Sortland skal alle ha mulighet til å mestre, trives og lære – hele livet».*** De tilhørende delmålene «Sortland har et trygt og godt oppvekstmiljø, som bidrar til like muligheter for alle barn og unge», og «Sortland har trygge og gode barnehager og skoler som skaper trivsel og læring», er overordnet kommunedelplanen og konkretiseres gjennom det videre planarbeidet.

I vårt arbeid med ny kommunedelplan vil vi ta utgangspunkt i et bredt og oppdatert kunnskapsgrunnlag som gjør det mulig å beskrive sårbarhetsfaktorer og beskyttelsesfaktorer for barn og unge som vokser opp i Sortland kommune. Oversikt over sårbarhetsfaktorer og beskyttelsesfaktorer får vi gjennom arbeid med følgende tema:

- Demografi, befolkningsutvikling og prognoser
- Levekår, levekårsutfordringer og sosial ulikhet
- Barnehage- og skolekvalitet, inkludert læringsresultater og trivsel
- Status for barnevern, PPD, helsestasjon/skolehelsetjeneste
- Tverrfaglig samarbeid rundt utsatte barn og familier i Laget rundt barnet
- Tilstandsrapport for inkludering og mobbing
- Status for bruk av tjenester og kapasitetsbehov i sektoren
- Økonomisk og bemanningsmessig situasjon
- Rekrutteringsbehov og kompetanseanalyse
- Skolestrukturutredning i Sortland kommune 2026

Kunnskapsgrunnlag som benyttes er:

- KOSTRA-tall for Sortland kommune, SSB
- Kommunebildet, Statsforvalteren
- Kommunebarometeret, Kommunal Rapport
- BASIL- og GSI-rapport, Udir
- Elevundersøkelsen, Udir
- Nasjonale Prøver, Udir
- UngData 2025 - Nasjonale trendrapporter
- Foreldreundersøkelsen, Udir
- Folkehelseoversikten for Sortland kommune
- Strategisk kompetanseplan for Oppvekst
- Kommunedelplan for Kvalitet i Barnehage og Skole KIBS 2021-2025
- Erfaringsbasert kunnskap
- Teori

Kunnskapsgrunnlaget og arbeidet med dette skal gi felles forståelse for utfordringer og muligheter i sektoren, og danne grunnlag for mål, strategier og tiltak som vil bli systematisert i en handlingsplan.